

Geluk nu en achterafgeluk - Walter Van Steenbrugge

do 03/07/2014 - 10:47

Walter Van Steenbrugge

De voorbije dagen verkeerde Frankrijk alweer in een existentiële crisis. Na de legalisering van het homohuwelijk, waar de ultrarechtse Marine Le Pen twee verkiezingsoverwinningen aan overhield, lag nu het euthanasievraagstuk op tafel. De zaak Vincent Lambert liet niemand

onberoerd. François Hollande verkoos van zijn kant wel de etherstilte om niet nog eens KO geslagen te worden, en er kwam ook geen steekvlamwet. Hierdoor dienden de zeventien rechters van het hoogste Franse rechtscollege, de Conseil d'Etat, te beslissen over het lot van de onfortuinlijke Fransman Lambert die na een zeer zwaar verkeersongeval in een uitzichtloze medische situatie was terechtgekomen.

In België trok, voor zover de Braziliaanse samba- en favelaverhalen hiertoe nog enige ruimte lieten, de herdenking van WO I met zijn vele oorlogsslachtoffers de aandacht. Achtentwintig regeringsleiders die zich om niet-politieke redenen verenigden rond een lepers monument, ik weet niet of zo iets al eerder gebeurd was.

Op het eerste zicht vertonen deze twee nieuwsfeiten geen directe link. Bij nader toezien des te meer.

De zaak Lambert

In de zaak Lambert waren de feiten de volgende:

Vincent Lambert ligt al jaren in een ziekenhuis, en wordt kunstmatig in leven gehouden. Zijn toestand is irreversibel. Betrokkene had aan geen geschrift toevertrouwd dat hij bij onomkeerbare medische calamiteiten formeel wenste om geëthanaseerd te worden. Hij maakte daarentegen ook geen tekst waarin hij zijn voorkeur uitsprak om zijn levenseinde volkomen roerloos door te brengen.

Zijn echtgenote wou deze onwezenlijke situatie beëindigd zien, terwijl de ouders van Vincent Lambert zich tegen iedere vorm van euthanasie verzetten. Deze ouders zijn streng katholiek en wilden onder geen beding dat hun zoon door een dodelijke inspuiting het leven liet. Het leven is volgens hen een geschenk van God. Als je ziek, zelfs ongeneeslijk ziek bent, dan dien je dit, net als de gekruisigde Jezus Christus, te dragen. Dit goddelijke axioma door een (zelf)moord doorkruisen betekent noch min noch meer de eeuwige verdoemenis.

Door deze loodrechte tegenstelling in visie tussen vrouw en ouders, werd de kwestie van Vincent aan de

rechterlijke macht voorgelegd.

De goden van hun voetstuk

Een pasklare wet voor deze casus was en is er niet. Het komt mij voor dat in dit soort zaken een wet niet alle mogelijke hypothesen kan regelen, vooral als de persoon om wie het gaat niet zelf anticipatief zijn wilsbeschikking heeft opgesteld. Wel biedt de rechtsfilosofie en in haar kielzog, de Verdragen voor de Mensenrechten, soelaas.

De Verlichting (18e eeuw) en de Universele Verklaring voor de Mensenrechten hebben het recht volledig gelaïciseerd en hebben de dogma's rond de oppermacht van de diverse goden van hun voetstuk gehaald. Door enerzijds de absolute goddelijke wetten door fundamentele, onvervreemdbare mensenrechten te vervangen en door anderzijds de vrijheid van godsdiensten te garanderen.

Op deze casus betrokken zou de basisgedachte moeten zijn dat elkeen wel het recht heeft om het leven in zijn absolute vorm te verheerlijken en om zich dus tegen euthanasie te keren, maar ook dat ieders geloofsovertuiging dient begrensd te worden tot zijn eigen persoon en zich niet vermag uit te breiden tot anderen.

De dominantie van de religie als verplichte leidraad voor de invulling van het actuele leven werd met andere woorden door deze internationale mensenrechtenverdragen verbroken.

Geluk nu en achterafgeluk

Zo voorziet artikel 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens het recht op een (waardig) leven. Dat recht waarborgt geen recht op het hiernamaals maar beschermt het leven, hier en nu, met de klemtoon op het actuele geluk. Volgens deze rechtsbron mag de maatschappij geen normen opleggen volgens een of ander religieus ideaal dat ondraaglijk of onwezenlijk lijden compenseert met achterafgeluk in de hemel.

De maatschappij mag volgens dit universele recht wél zijn burgers regels opleggen en hen protectie bieden in hun tocht om zich te ontwikkelen, hun talenten te benutten, zich te socialiseren en hun waarden in het heden kleur te geven.

Het volle leven in plaats van het metafysisch onwezenlijke. Deze filosofische overtuiging vormt de peiler van onze moderne beschaving, van onze rechtsstaat en van de zin voor nuance, en uiteindelijk ook van de zin van het leven.

The Last Post

Vandaar dat ik mag hopen dat de Europese regeringsleiders deze grondslag van ons actueel geluk nog even koesterden als ze rechtstaand The Last Post aanhoorden.

Dit rechtsfilosofisch gelaïciseerd gedachtegoed is de figuurlijke IJzer die ons beschermt, de noodzakelijke dam tegen iedere vorm van fundamentalisme met zijn zelfmoordcommando's en blinde terreur in naam van een God. Onze moderne tijden zijn de grondleggers van deze verlichte ideeën zeer schatplichtig.

Hoe verwoestend en wreed fundamentalisme en dogma's kunnen zijn, kan je ook lezen in het onnavolgbare bundeltje brieven dat het kleine boekje "*Adres Onbekend*" (mevrouw Kressmann Taylor) bevat.

Aanbevolen vakantielectuur dus. En wat die vakantie betreft: ik wens alle bloglezers een onovertroffen en deugddoende rust met vooral veel liefde. En vergeet niet dat passie nooit mag ontbreken, het is de enige kunstvorm

die alles en iedereen overwint!

(De auteur is strafpleiter.)